

ZVONK 2

KVĚTEN 2006

ZPRAVODAJ WALDORFSKÝCH TŘÍD PŘI MŠ NERUDOVA

Fantazie je mnohem důležitější než vědomosti.

Albert Einstein

Co se děje ve třídách?

Jana Erhartová, Marie Fídrová, Petra Jungwirthová, Alena Cvachová - třídní učitelky

Skřítkci

Konečně! Je tady sluníčko a hezké počasí. Všechno kolem se barví do zelena, pupeny pučí, vše voní jarem. Po dlouhé zimě se všechna síla dere ven. Platí to i o dětech, jsou živější a mají více energie. Proto chodíme co nejvíce ven, snažíme se přenášet veškeré aktivity na terasu a na zahradu. Děti jsou venku velmi rády, hrají míčové hry, s oblibou vaří a míchají kouzelné lektvary z písku, trav, pampelišek, kopřiv, ... doplněných vodou, která nesmí chybět. Oblíbenou se stala i nová prolézačka. Po Velikonocích jsme si povídaly a zpívaly o jaru, o poslech jara - broučcích, beruškách, pavoučcích, ptáčcích, o slunci...

K modré a žluté barvě jsme si přidaly oranžovou. Vymodelovaly jsme zajíčka a vlaštovku. Z papíru jsme si vyrobily berušky a ptáčky. Některé děti si vyrobily i celé hejno ptáčků a pak pro ně postavily krmítko z kostek. Slyšely jsme pohádku O kohoutkovi a slepičce a Proč se slunce točilo jako kolečko. Oslavily jsme s Lucinkou a Honzíkem narozeniny. Byl tu i pan fotograf a už se těšíme na společnou fotografii.

V květnu si budeme povídat o rodině a mamince (Svátek matek - 14. 5.) a vyrobíme pro maminky dárek. Pak si budeme vyprávět o domácích zvířátkách, mláďátkách, o lese a o studánce. Předškoláci si vyrobí chodítka ze dřeva. Také nás čeká slavnost Otvírání studánky a to v sobotu 27. 5. (podrobnosti - p. Kubínová). Pojedeme se podívat do lesa. Můžeme opět navštívit ovce a jehňátka (předpokládaný termín je 9. 5. - společně s Broučkou).

Co nás čeká?

19. 5.: Tereza Kalčíková (7. narozeniny)
23. 5.: Divadlo - Míček Flíček (v 1. třídě, cena 30,- Kč)

31. 5.: Matěj Krajánek (5. narozeniny)
Na květen také plánují třídní schůzku a grémium (termíny budou včas upřesněny).

Oč vás prosíme?

1. Je třeba opravit kuličkovou dráhu (obrousit brusku, znovu natřít). Bylo by škoda, kdyby se rozpadla.

2. Zakotvit tyč s ptačí budkou do země (dar od rodičů B. Buriánové).

3. Kdo by přinesl papíry na kreslení?

4. Ušítí šerp pro předškoláky na pasování (dohromady

obě třídy - Skřítkci + Broučci = 14 dětí) je třeba do 9. 6. Pasování proběhne v termínu 12. - 15. 6. Bude upřesněno.

5. Ušítí a nabítkování nových ubrusů na stoly.

6. Kdo by mohl přinést odpadní kousky dřeva pro práci dětí u ponku na terase zahrady (je to jedna z oblíbených činností jak kluků, tak i děvčat).

SLOVO ÚVODEM

Milí přátelé,

jaro už je bezesporu tady. Celá příroda ožila, kvete, bzučí, voní a raší. Jistě si s vašimi dětmi užíváte tyto první slunečné dny, jezdíte na výlety, sledujete jak se stromy oblékají do zelena, radujete se ...

My se radujeme také, a to z vašich kladných ohlasů na první číslo ZVONKU. Děkujeme všem „tetám“ učitelkám a paní ředitelce za jejich příspěvky - dělí se tak s námi všemi o své zážitky s dětmi. Velmi nás těší, že někteří z vás se cítí osloveni natolik, že nám zasílají již i své vlastní články.

V tomto čísle se poprvé setkáme s pravidelnou rubrikou o principech waldorfské pedagogiky. Absolventi waldorfského semináře nám budou postupně odkrývat smysl činností, kterými se naše děti ve školce zabývají. Nově zařazena je také, jistě praktická, rubrika Inzerce, která je otevřena všem.

V květnovém ZVONKU naleznete, mimo jiné, i vyhodnocení Adventního jarmarku. Tato akce byla velmi prospěšná a navíc také úspěšná, a vězte, že vaše účast na ní (příspěvky finančními, prací i ostatním) měla veliký smysl. Do školky totiž přinesla nejen pěkné bračky či financování výletu na Den dětí, ale především veliký vzor. Děti viděly své rodiče podílet se na práci v zájmu celku a měly možnost pocítit, že rodiče jsou touto činností naplněvaní. Taková zkušenost je silnější než tisíce slov. Jistě si také vybavujete jejich hrđost nad výrobky svých maminek i nadšení z prodeje výrobků vlastních. Tímto vším předáváme dětem povědomí o důležitých mravních hodnotách a zároveň vytváříme spojení mezi rodinou a škol(k)ou, které je pro ně, a také pro všechny ostatní zúčastněné, nesmírně cenné. Adventní jarmark je plánován i letos. Záleží na nás všech, jaký bude ...

Na jaře se prý v člověku probouzí kreativita – buďte tedy tvůrčí a pošlete nám své příspěvky do ZVONKU. On to potom na louce mezi skřítky, broučky a myškami pěkně vyklíná ...

S přáním slunečných dnů

Petra Klee a Eva Jírovcová

Co se děje ve třídách? (pokračování článku ze str. 1)

Jana Erhartová, Marie Fidrová, Petra Jungwirthová, Alena Cvachová

Nápady na výlet a Den dětí.

Na tento, pro děti významný den, plánujeme společně s Broučky posezení v cukrárně (jednou do roka to jistě zdravíčku neublíží a mlsný jazýček dětí to určitě potěší).

Pojedeme na výlet do Terčína údolí (6. 6.). Prosíme vás

Prstová hra „ITSY BITSY“

Itsy Bitsy pavouček leze nahoru.

V tom přišel déšť, spláchl ho dolů.

Výsvitlo sluníčko, vypilo vodu.

Itsy bitsy pavouček zas leze nahoru.

o pomoc při organizaci, zajištění autobusu atd. Podrobnější informace získáte u mne. Předem děkuji za pomoc.

Děkuji Janě Gažiové za pomoc při organizaci a přípravě slavnosti Vynášení Moreny.

Mějte se hezky.

Jana

Broučci

Jarní sluníčko má magickou moc. Jako zázrakem vytahuje trávu, květiny, budí broučky, zvířata a ptáky k aktivitě. I ti mí „Broučci“ by nejraději sundali to všechno zimní textilní „vrstvení“ a v tričku a kraťasech by si užívali jara. Méně pochopení mají však často rodiče a teta. Vždyť tráva, lístky jsou báječnou ingrediencí do písečnotravnatých lektvarů, doplněných vodou a zamíchaných kouzelnou hůlkou. A kluci? Ti nepustí kopaček z nohy a o pátky není nouze.

Velikonoce byly krásné a veskeré zážitky bylo třeba s kamarády ve školce „prodiskutovat“.

Pomlázka byla bohatá - vzkažují naši kluci!

u Zavadilky. Tu ovšem musí nejprve rodiče pečlivě připravit na třídní schůzce 27. 4. 2006.

Teta vždy říká našim mamkám: „Děvčátka, ta schůzka nebude dlouhá, tak na půl

Země vypouští skřivánky ze dlaní – učí je létání.

A až jim ukáže cestu ke sluníčku, jistě tam budou za chvíličku.

Jiří Faltus

Nyní se snažíme co nejvíc aktivit přenášet ven na naši zahradu. Pozorujeme pučící stromy, poznáváme jarní květiny, vylézající broučky a sledujeme, jak rostou naše vysazené bylinky - těšíme se na to, až si uvaříme první mátový čaj. S nadšením byla přijata i nová prolezačka. A když jsme znavení, tak si odcházíme poslechnout polední pohádku. Slyšeli jsme tu Popletenu a teď čteme Červenou Karkulku. Zpíváme Zakukala žežulička a hrajeme hru Eliška.

Měsíc MÁJ - asi ten nejkrásnější měsíc v roce - se opravdu hodí k oslavě Svátku matek.

S láskou uděláme pro maminku dáreček, nakreslíme to nejkrásnější přáníčko a upečeme něco moc dobrého. (Maminko, nezapomeň na svoji mamku, moji babičku!)

Poslechneme si pohádku Kdy je maminka nejkrásnější a zahrajeme si hru Mám šáteček mám.

A potom nás čeká slavnost „Studánky“, kterou si prožijeme 24. 5. 2006 v lese

hodiny“. Ale opak je pravdou, je to pravý „babosraz“ a my ubohé děti si tedy musíme zařadit v přílehlých prostorách třídy, nebo venku na zahradě. Druhý den si ale tajně vyprávíme, že to bylo moc prima.

Budeme hrát dětskou hříčku s rytmickými nástroji Píšťaličko vyskoč ven!. Poslechneme

si báseň Josefa Seiferta U studánky a pohádku Studánka od Vladimíry Gebhartové.

Společně se Skřítky chystáme výlet do Terčína údolí a žádáme Vás o spolupráci (viz „Oč vás prosíme“ - třída Skřítků).

Mé poděkování:

Katušce Volavkové za nabatkování všech textilií co v naší třídě máme a věřte, že toho není málo. Je to taková má víla pro inspiraci.

Tetě Alče za každodenní pomoc a péči o ta naše společná Broučata. Tvoří takový můj pevný sloup. Ali, díky!

Paním kuchařkám za poskytování ingrediencí do našeho vaření a pečení.

Tetám v prádelně, bez reptání perou a žehlí ty obrovské metry textilií.

Májový pozdrav od tety Majky.

2

Co se děje ve třídách? (dokončení článku ze str. 1)

Jana Erhartová, Marie Fídrová, Petra Jungwirthová, Alena Cvachová - třídní učitelky

Mýšky

Ikdyž se tomu nechce věřit, další měsíc už je za námi. A co se v něm přihodilo? Ve středu 12. 4. děti s rodiči ve třídě malovali vajíčka, ale ne ledajakou technikou. Někdo maloval voskem, další zdobil krajkou či bavlnkou, jiní si vyzkoušeli techniku zvanou dekupáž (to je zdobení obrázky z ubrousků a přelakování). Všude se to hemžilo vystřiženými květinami či kuřátky.

Někteří tatínkové statečně pletli s paní učitelkou pomlázku z vrbových proutků a než se všichni nadáli, byl večer. Svátky Velikonoc si děti užily i s učitelkami. Malovaly vajíčka barvami, zdobily velikonoční perníčky a vyráběly z papíru velikonoční beránky.

Druhá polovina dubna se nesla ve znamení jara. Děti malovaly sluníčka, pampelišky, vystřihovaly tulipány, používaly i bramborová razítka. Z vosku modelovaly květy tulipánů. A tak naše šatna a třída rozkvetly.

Na zahradě děti pozorovaly, jak se příroda probouzí, když travička i kvítečky vystrčily první hlavičku. Ve třídě zase děti pozorovaly klíčky obilí, jak se semínko probudilo. Děti už ví, proč se první jarní kytičky nemají trhat.

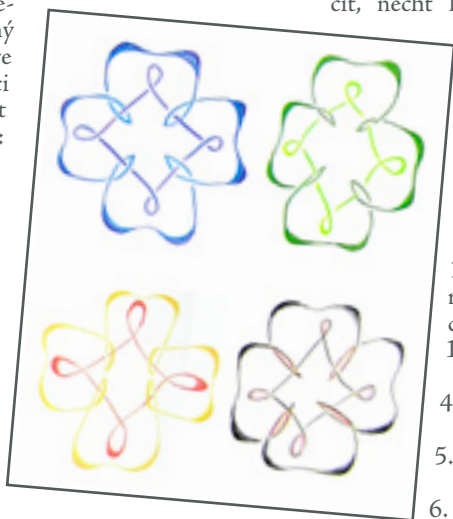
Květen na Hluboké

Kateřina Kozlová

Vsobotu 13. 5. 2006 od 9:00 hodin se uskuteční v ZŠ Hluboká nad Vltavou opět ukázka výuky v 1. třídě na waldorfské škole. Vyučovat bude Kateřina Kozlová a rozvrh bude následující: český jazyk - psaní písmen, výtvarná výchova (kreslení forem), německý jazyk.

S sebou je třeba si vzít chuť státi se prvňáčkem, svačinu, hrneček, občerstvení na společný oběd a přezůvky. Předpokládán konec vyučování je ve 13:00 hodin. Zájemci se ještě mohou hlásit na telefonním čísle: 606 545 008 (Kateřina Kozlová).

Po obědě, tedy ve 14:00 hodin, čeká rodiče malování třídy pro budoucí prvňáčky. Budou zajištěny barvy, kdo by mohl, nechtě přinese bavlněné dětské plínky, jsou na malování ideální. Dále budou potřeba nádoby na barvy (kýble, obaly od barev, vědra). V sobotu bude realizována jedna vrstva, pokračovat se bude v neděli dopoledne druhou vrstvou. Do třídy bude potřeba ještě do konce srpna obstarat další zařízení. Prosíme rodiče nebo další příznivce o spolupráci.

Naše jarní písničky a básničky - Jarní koleda; Semínko; Jaro letí; Hody, hody, doprovody; Žezulička; Šel Janeček na kopeček; Seděla beruška na lístečku; Kde se vzaly, tu se vzaly pampelišky v trávníčku; Tulipán; Tulipán a Tulipání.

Co nás čeká?

31. 5.: Jan Rolínek (6. narozeniny)

Čištění studánky při slavnosti „Otvírání studánek“ (datum bude upřesněn). Zde budeme potřebovat opět pomoc rodičů. Předem děkujeme.

Petra a Alena

DŮLEŽITÉ!

Stále hledáme někoho, kdo by mohl pomoci s barevným tiskem červnového zpravodaje. Prosíme, pište na zvonek@waldorfb.cz nebo volejte na 606 286 687, a to nejpozději do 31. 5. 2006. Děkujeme.

Kdo by mohl něco z následujícího seznamu obstarat, darovat či zapůjčit, nechtě kontaktuje K. Kozlovou (606 545 008):

1. Ušití závěsů (materiál zajištěn), barvení
2. Dřevěná skříň (105 cm maximální šířka, max. 50 cm hloubka)
3. Pořízení rákosové rohože na zadní stěnu třídy (délka 5,70 m, výška 1,20 m)
4. Koberec (5 x 2,70 m)
5. Roční stolek
6. Nástěnka (1,30 x 2,60 m) - dřevěný rám

Kateřina Kozlová

Zaujala vás
waldorfská pedagogika?
Chcete se
dozvědět více?

Navštivte naše webové stránky
www.waldorfb.cz
nebo nás kontaktujte na adrese
info@waldorfb.cz,
případně na telefonních číslech
+420 605 286 389,
+420 608 977 014

www.waldorfb.cz

NAVŠTIVTE NÁS TAKÉ NA WEBU:

INZERCE

* 26. - 28. května se bude v šatně Skřítků (MŠ Nerudova) konat burza kojeneckého a dětského oblečení, hraček, knih a dalších věcí. Výtěžek bude věnován pro potřeby dětí. Bližší informace poskytnete p. Jančíková (telefon: 602 659 209). Věci určené k prodeji přijímáme v pátek 26. 5. od 16:00 do 18:00 hodin, v sobotu 27. 5. proběhne od 10:00 do 13:00 hodin prodej a v neděli 28. 5. bude od 10:00 do 12:00 hodin probíhat výdej neprodaných věcí.

* p. Němečková bude opět hromadně objednávat přírodní kosmetiku Weleda s 10% slevou. Své objednávky posílejte do 19. května na telefon 604 706 378 nebo nechávejte v šatně Skřítků v příhrádce u Vašíka.

* p. Kalčíková shromažďuje objednávky na zdravé potraviny firem Sunfood a Natural Jihlava. Seznam najdete na www.r-web.cz/natural. Objednávky předávejte přímo např. na šití, případně nechávejte v šatně Skřítků v příhrádce u Terezy. Termín do konce května.

Exkurze do waldorfských škol

Radka Koniřová, Jana Fiedlerová, Tamara Žižková, Květa Štrachová, Petra Klee, Radim Jírovec

Ve dnech 19. a 20. dubna se uskutečnily exkurze rodičů a zájemců z Českých Budějovic do ZŠ Svobodná v Písku a Waldorfské školy v Příbrami.

Písek

Písecká škola se připravila na naši návštěvu opravdu znamenitě, rodiče si vybrali kterou třídu chtějí navštívit a po skončení hlavního vyučování s třídními učiteli konzultovali své postřehy. Po přestávce byla v jídelně školy připravena beseda o waldorfské pedagogice, ale i historii a současnosti písecké školy. Účastníkům bylo k dispozici množství žákovských sešitů a hlavně paní učitelky, ochotné odpovídat na různé dotazy.

1. třída: Psaní písmen (epocha českého jazyka)

Písecké exkurze se zúčastnilo 7 rodičů. Největší zájem byl o 1. třídu. Pan učitel Nikola Petr všechny nadchl velice citlivým přístupem k dětem, pestrým pojetím výuky, smysluplným a promyšleným střídáním činností, které měly děti zažít a nebylo třeba jim vysvětlovat, co je teď zrovna čeká. Probíralo se písmenko „CH“, děti psaly do sešitů, bylo respektováno jejich individuální tempo, ale zároveň všem byla dána možnost, aby si svou práci dokončily. Závěrečná pohádka O Sněhurce naplnila žáčky krásnými obrazy a dodala jim sílu. Vyučování dýchalo, na své si přišly všechny temperamenty, všechny děti dostaly příležitost se projevit a uspět, střídaly se chvíle vážné a soustředěné práce s okamžiky vtipnými a uvolněnými - jaká slova od „h“ se vám nejdříve vybaví?

6. třída: Mravenci (epocha přírodopisu)

„Píši hned po absolvování epochové výuky přírodopisu v 6. třídě, přeplněná dojmy. Zvláště, že teprve dnes jsem se dozvěděla spoustu podrobností ze života mravenců. Po všech těch hodinách přírodopisu na základce i gymplu, odkud jsem si odnesla zásadní informaci, že kusadla se řeknou latinsky mandibuly... Na nástěnkách visela spousta výkresů s mravenci různě velkými i různě pojetými a pan učitel Josef Kilián je společně s dětmi hodnotil. Ovšem velmi laskavě. Co mě také udivilo, s jakou trpělivostí a tolerancí vedl pan učitel svůj výklad. Děti občas zasahovaly do vyprávění otázkami, poznámkami a různými komentáři, ale vůbec nebyly napomínány, naopak spíše vyslyšeny a jejich příspěvek k debatě byl rozebrán a vysvětlen. Děti si také mohly „beztrestně“ během výuky chodit ke stolečku pro pití, případně otevřít okno, aniž by to výrazně narušilo vyučování. Když ale psaly do sešitů zadaný text, bylo ve třídě k mému úžasu, ticho jako v kostele.“

Výuka probíhala nesmírně dynamicky - mravenci, pískání na flétnu, znovu mravenci, plynulý přechod do němčiny, básnička v češtině. Prostě to „šlapalo“. Pan učitel byl dětem zároveň vyučujícím, partákem, trochu i rodičem a myslím, že i kamarádem, přičemž neztrácel svoji přirozenou autoritu. Při vzpomínce na svá školní léta, kdy jsme učitele vnímali jako rivaly a nepřátele, mě tenhle přístup opravdu pohladil po duši.

Třída byla moc pěkně vyzdobená, předpokládám převážně výtvarnými počiny žactva, a působila, jak to popsat nejlépe, snad až rodinným dojmem. Na okenních parapetech byly misky s různými přírodninami, květiny, knihy, společenské hry, prostě skoro jako doma. Vpředu stůl s hrnečky a pitím.

Čím více poznávám principy waldorfské pedagogiky, tím více jsem jí nakloněna, tím více ji obdivuji, protože skutečně vychovává děti ke spolupráci, toleranci, porozumění a svobodě. Jsem opravdu vděčná, že naše děti také dostaly tuhle šanci. Takže...vzhůru na Hlubokou!“

Jana Fiedlerová, maminka budoucí prvňáčky

7. třída: Reformace (epocha dějepisu)

„Hlavní vyučování začalo povídáním o současném dění ve světě a v naší zemi, což se mi zdálo jako dobrý úvod do hodiny dějepisu. Také hra na flétnu, navíc skladby zřejmě středověké, kterou žáci zahráli moc pěkně, mne nadchla. Probíraly se ovšem i jiné předměty: rozbor věty z učebnice dějepisu, matematická úloha, dokonce jsme si šli na chvíli ven zacvičit rytmické cvičení za doprovodu bubínku. Na záčích bylo znát, že pohyb po sezení v lavicích velmi uvítali. Přístup paní učitelky k žákům byl spíše přátelský, s pochopením pro jejich rošťárny, i když bylo znát, že je pro žáky nesporně autoritou. Vlastní výuka dějepisu ve waldorfské škole rozhodně nebyla o pouhém biflování historických faktů, byla možná o procítění ducha středověku prostřednictvím hudby, o hlubším poznání života našich předků, jejich boji o obživu, o touze po svobodném vyznávání své víry, o radostech života ve společenství ostatních. Žáci se mohli totiž prostřednictvím fantazie ve středověku na chvíli ocitnout.“

A poznání z hodiny dějepisu? Jsem vděčná, že můj nejmladší syn se bude ve škole učit vnímat svět tím správným člověčím způsobem.“

Tamara Žižková, maminka budoucího prvňáčka

„Samotnému učivu dějepisu byla k mému překvapení věnována poměrně malá část hlavního vyučování. Žáci si nejprve zopakovali učivo starší, napsali krátkou prověrku, pak paní učitelka vyložila novou látku a přečetla úryvek z historické knížky. Při vzpomínce na výuku dějepisu, kterou jsem zažila já, a která probíhala nejčastěji formou prepisování z učebnice do sešitů, jsem píseckým sedmákům tiše záviděla.“

Květa Štrachová, maminka budoucího prvňáčka

Písecká ZŠ Svobodná je partnerskou školou waldorfských tříd při ZŠ v Hluboké nad Vltavou a spolupráce se rozvíjí velice zdárně. **V letošním školním roce pořádá písecká škola divadelní festival waldorfských škol, který se uskuteční 2. a 3. 6. 2006. Přátelé, příznivci a zájemci z Českých Budějovic a okolí jsou srdečně zváni!!!** Podrobnosti se objeví na www.waldorfcz.cz.

Radka Koniřová

Příbram

Příbramská waldorfská škola není pouze základní školou, ale subjektem - moderním komplexem budov - zastřešujícím jak základní školu, tak i gymnázium a střední odborné učiliště. Vedle toho existuje v Příbrami také „Rodinné centrum Poupátko“, kde se scházejí zejména maminky na mateřské dovolené se svými dětmi k nejrůznějším tvořivým aktivitám. Na něj pak volně navazuje waldorfská třída „Sedmikráska“ zřízená při příbramské Mateřské škole, která je v úzkém kontaktu s místní Základní waldorfskou školou. Žáci i rodiče zde tak mají ideální možnost vychovávat své děti podle principů waldorfské pedagogiky od předškolního věku až po střední stupeň, a absolvovat tak ucelený vzdělávací systém zakončený maturitou.

Měli jsme možnost navštívit jak hlavní vyučování (3. třída - matematika), tak odborné předměty (2. třída - ruský jazyk, 4. třída - tělesná výchova a 5. třída - ruční práce).

3. třída: Násobkové řady (epocha matematiky)

Návštěva téhle třídy byla pro mne do značné míry nostalgická. Téměř přesně před rokem jsem zde absolvoval týden jako hospitující učitel. Nyní zde však seděly jiné děti a působil zde také jiný třídní učitel. Lenka Sosnovcová probírala se svými třetíčky epochu matematiky a musím říci, že jsem si hlavní vyučování užil. Žáci byli velmi živí, zejména v rytmických částech, ale jakmile začali pracovat do sešitů, třída se dokonale ztišila. Nemohu nepřiznat, že se mi po tom týdnu výuky, který jsem zde vloni absolvoval, zastesklo a to jsem ještě netušil, co nastane o přestávkách, až navštívím „svě“ bývalé žáčky - dnes čtvrtáky. Hned jak mne uviděli, vřele mne uvítali, někteří mi dokonce

skočili do náručí a vzpomínali na to, co jsme se společně vloni naučili. Pamatovali si dokonce také to, že se během toho týdne se mnou naučili i jednu novou písničku. Tak dlouho mne přemlouvali, že jsem s nimi nakonec musel jít na hodinu tělocviku.

Tohle setkání bylo pro mne osobně velmi milým a dojemným překvapením.

2. třída: Ruský jazyk

Žáci druhé třídy začali hodinu ruského jazyka zpěvem svižných ruských písní za doprovodu kytary pana ředitele Řiška. Zpívali s chutí a nahlas, bylo vidět, že písně dobře znají. Rytmus a nálada písní strhla ke zpěvu i některé z nás.

Po tomto úvodu následovala dynamická přehledka jazykových dovedností žáků. Vyvolané děti dokázaly před tabulí reagovat na nejrůznější povely učitele, který na ně mluvil pouze rusky (např. udělat různý počet kroků či skoků stranou, dopředu, dozadu, atd.). Uměly rusky říci, jak se jmenují, kde bydlí, kam chodí do školy. Znalý názvy částí těla, barvy, uměly rusky počítat. Zaujala mě především jejich krásná výslovnost. „Cizí jazyk“ jakoby jim nebyl cizí, pohybovaly se v něm velmi přirozeně a samozřejmě. Velký podíl na tom má jistě forma výuky, při které žáci nepronikají do jazyka pouze intelektuálně, ale především formou her, básní a písní a slova jsou doprovázena tělesným pohybem. Bylo vidět, že ruština děti baví, což je podle mého názoru pro jejich další studium tohoto jazyka to nejdůležitější.

Z hodiny jsme měla dobrý pocit a odnášela jsem si z ní i inspiraci pro vlastní výuku.

Petra Klee, Radim Jirovec

KALENDÁRIUM SVÁTKŮ A AKCÍ

KVĚTEN

+ **středa 10. 5. 2006 - Posezení s rodiči k Svátku matek:** třída Myšek, MŠ Nerudova

+ **sobota 13. 5. 2006 / 9:00 - ZŠ Hluboká nad Vltavou - Ukázka výuky v 1. třídě na waldorfské škole:** vyučovat bude K. Kozlová, žáky nebudou děti, ale rodiče a zájemci. Vyučování potrvá celé dopoledne a budou se vyučovat předměty - český jazyk (psaní písmen), výtvarná výchova (kreslení forem) a německý jazyk. S sebou svačinu, hrneček, občerstvení na společný oběd, přezůvky. Zájemci se dopředu ohlásí K. Kozlové na telefonním čísle: 606 545 008, popř. na e-mail: katkakozlova@seznam.cz

+ **sobota 13. 5. 2006 / 14:00 hodin, neděle 14. 5. / dopoledne - Úprava 1. waldorfské třídy na Hluboké:** malování, popř. úprava nábytku, vyměření závěsů. Mohou se účastnit rodiče i děti.

+ **středa 24. 5. 2006 / 15:00 hodin - Otvírání studánek - Letnice (třída Broučků):** čištění studánky, setkání se studánkovou vílou, s sebou kyblíčky, lopatky, hrabičky, kelímky na pití, pečivo na hostinu. Sraz: konečná autobusu č. 3 (Máj)

+ **sobota 27. 5. 2006 / 14:00 hodin - Otvírání studánek - Letnice (třída Skřítků):** čištění studánky U Špačků, setkání se studánkovou vílou, s sebou kyblíčky, lopatky, hrabičky, kelímky na pití, pečivo na hostinu. Sraz: u Malého jezu na Malši

+ pravidelné kroužky šití:

- středa 3. 5. 2006 ve 20:00 hodin
 - středa 10. 5. 2006 ve 20:00 hodin
 - úterý 16. 5. 2006 ve 20:15 hodin
 - středa 24. 5. 2006 ve 20:00 hodin
 - úterý 30. 5. 2006 ve 20:15 hodin (změna termínů vyhrazena)

Na červen připravujeme:

- společný výlet budoucích prvňáčků
 - přednáška o waldorfské pedagogice
 - Svatojánská slavnost

Něco pro naše děti ...

Milé děti,

vezměte pastelky, barvy, bločky a papír a namalujte studánkovou vilu. Obrázky předejte ve školce svým „tetám“ do slavnosti Otvírání studánek - do 24. května. Z namalovaných obrázků bude uspořádána malá výstava.

Redakce

6 „Denní rituály již tvoří nedílnou součást života ve školce. Krátká průpověďka před jídlem dává dětem pocit sounáležitosti s ostatními stolovníky a zklidnění před samotným jídlem. Mám pocit, že by mnohým dětem tento rituál chyběl.“

Majka

„Celý den v MŠ provázejí rituály. Jedním z nich, který děti milují, je pozdrav u jídla. Je pěkné dětem děti pozorovat, jak na sebe čekají a pomáhají si s přípravou např. svačiny. Když si řeknou básničku, podají si ruce a popřejí si dobrou chuť.“

Petra a Alena

Proč ... ?

Jana Gažiová, Kateřina Dvořáková

Milí rodiče a příznivci waldorfské pedagogiky, po přečtení prvního čísla zpravodaje jsme se rozhodly vytvořit novou rubriku. Nazvaly jsme ji podle zvědavého tázacího slovíčka, které děti s radostí a neodbytností používají přibližně od třetího roku života. To upřímné a tolik frekventované „proč?“ mnohdy (mírně řečeno) zkouší naši trpělivost, ale zároveň odhaluje přirozenou dětskou touhu po poznání smyslu věcí a řádu světa, touhu, která u mnohých dospělých už vymizela nebo alespoň otupěla.

I my jsme si položily tu kardinální otázku v souvislosti s plánem vytvořit tuto rubriku a tady je naše odpověď. V první řadě bychom rády podpořily pionýrskou snahu Petry Klee a manželů Jírovcových vytvářet tento zpravodaj. Každý měsíc otevřeme jedno téma související s waldorfským pojetím předškolní výchovy. Touto cestou bychom rády přispěly k osvětlení některých důležitých otázek, jelikož věříme, že při práci s dětmi (stejně jako v každém našem konání) není důležité jen dělat ty správné věci nebo používat vhodné metody, ale ptát se po smyslu našeho úsilí, usilovat o pochopení významu a širších souvislostí. Takové vědomé uchopení naší výchovné práce posiluje nejen naše děti, ale v konečném důsledku i nás samotné. V neposlední řadě bychom tuto rubriku chtěly koncipovat jako malý zdroj informací pro rodiče, kteří by se o waldorfské pedagogice rádi dozvěděli více, ale nemají k tomu v současnosti vhodnou příležitost.

Tak tedy, otázka první:
Proč děti říkají před jídlem průpověď?

Jídlo je pro většinu z nás nezbytností, přisunem stavebního materiálu pro organismus, kterému věnujeme menší či větší péči. Mnozí z nás už asi zapomněli, jak je důležité každému jídlu věnovat nejen nezbytný čas, ale s ním i své vědomé myšlenky. Zenoví mistři však učí zdánlivě banální „když jíš, tak jež“, čímž vedou své žáky k vnitřnímu soustředění a hlubšímu uvědomění, skrze které se mohou spojit s duchovním světem.

Religionista Ivan O. Štampach v zamyšlení nad významem průpovědi před jídlem říká, že „při každém společném jídlu se mohou spojovat nebesa se zemí“ a ukazuje tak, že pokrm na našem stole nejsou samozřejmostí, ale výsledkem obětí říše rostlin a živočichů. Přirovnává také jídlo k procesu poznání: „Co jiného je poznání, než vstup skutečnosti, jež dosud není mnou, do mého nitra. Vnímám-li a myslím-li nějakou věc, stává se v jistém smyslu mnou samým. Poznání bývá chápáno jako pokrm duše.“

Stolování je jedním z hlavních rituálů, který provází děti několikrát každým dnem ve školce. Na stolech jsou prostřeny batikované ubrusy a prostírání, uprostřed podle ročního období stojí vázička s kouskem živé přírody. Společné jídlo zahajuje kratičká průpověď (básnička, modlitbička). V loňském a letošním roce tety učitelky zvolily průpovědi uvedené v rámci tohoto článku.

Jejich smyslem není jen bezmyšlenkovité oddrnutí naučených slov, ale má vést děti ke ztišení, uvědomění si toho, že končí jedna část jejich dne a začíná jiná. Měly by pocítit vážnost a důležitost této chvíle a zároveň se naučit tomu, že jídlo bychom neměli brát jako samozřejmost, ale přijí-

mat ho jako dar.

Při společném jídlu nejde jen o to dostat něco do žaludku – je to též prostor pro společné lidské sdílení. Než se děti pustí do jídla, chytanou se společně za ruce a popřejí si dobrou chuť. Ještě

větší radostí a chutí jsou doprovázeny dny, kdy děti samy něco dobrého upekly či uvařily a mohou si na plodech své vlastní práce společně pochutnat. Celou touto opakovanou zkušeností se učí účtět k darům země, poznávají, že doba jídla je okamžikem zklidnění a mohou při ní prožít sounáležitost s širším společenstvím své třídy, pocit, že sem patří a jsou přijímány, který je tak důležitý pro zdravé utváření jejich osobnosti. V neposlední řadě se chvíle před vlastním jídlom stávají pro mnohé děti zkouškou trpělivosti. Intenzita tohoto prožitku se možná projevila i u vašeho domácího stolu, kam děti svůj zážitek přinesly.

Jana Gažiová,
Kateřina Dvořáková

Čerpaly jsme z knihy Radomila Hradíla: Chléb sám tě neživí. Fabula 2004.

Budeme rády za jakékoli připomínky či zkušenosti k danému PROC. Témata pro první měsíce vybíráme samy, ale uvítáme a zařadíme i podněty z Vašich řad!

Příští měsíc: Proč děti malují akvarelovými barvami?

„Rituály, ať už před jídlem, při pohádce či při ranním kruhu, se staly součástí našeho dne. Děti si na ně zvykly, vyžadují je, představují pro ně časovou orientaci. I mně se dostaly pod kůži. Když sedím v restauraci a dostanu talíř s jídlom, vybaví se mi školka, naše jídelna, děti. V duchu si odříkám básničku ... Dobrou chuť!“

Jana

Květnové svátky

Eva Jírovcová, Magdaléna Kubínová - Šebelková

Velikonoce nejsou jediným jarním svátkem. Po nich následuje Nanebevstoupení a Letnice (Svatodušní svátky). Tato trojice svátků nám říká hodně o Zemi a jejím životě. O Velikonocích se Země probouzí, Nanebevstoupení obrací smysly na větší prostor - na život mezi Nebem a Zemí, který se rozvíjí v jarní kráse a Letnice jsou vrcholem celého tohoto vývoje - cosi nám přichází z dálav světů ve světle Slunce, s jeho silou, která je schopna probouzet Život na Zemi.

Noc z 30. dubna na 1. května se jmenuje **Filipojakubská** podle církevních svátků sv. Filipa a Jakuba. V předvečer jejich svátku se zdobí vrata zelenými haluzkami, a to podle staré pověsti, kdy byli sv. Filip a sv. Jakub na svých cestách poznáni za noci v jednom domě Židy, kteří si ten dům označili zelenou větvíčkou, aby jej ráno našli. Ještě téže noci však přišel anděl a stejnou větvíčku položil za vrata každého stavení. Židé tak ráno nepoznali, ve kterém domě se oba apoštolové ukrývají, a tak se jim šťastně podařilo utéct.

Na návrší řady měst a vesnic této noci každoročně zaplanou ohnivě hranice, ozijí dávný zvyk pálení čarodějnic. Tato noc je spojena i s mnohými jinými pradávnými čarovnými rituály, podobné jako noc svatojánská, a je zároveň předzvěstí nejkrásnějšího měsíce roku, května.

Květen je pod nadvládou planety Venuše, ta je pojmenována podlebohynělásky, štěstí, jara a milostné poezie. Nikdo už nikdy nezjistí, zda to byla římská Venuše, řecká Afroditu, slovanská Lada či nějaká jiná bohyně lásky, která vedla ruku Karla Hynka Máchy, když psal proslulou verše:

Byl pozdní večer
- první máj -
večerní máj -
byl lásky čas.
Hrdliččin zval
ku lásce blas,
kde borový zaváněl
háj ...

V **prvomájový podvečer** se vžil hezký zvyk, kdy se milenci zastaví a políbí pod rozkvetlou třešní (nebo břízou), protože, jak praví lidová moudrost, dívka na prvního máje nepolíbená do roka uschne. Májové oslavy nebyly jen záležitostí vesnice, ale postupně pronikaly i do měst. Znamé jsou například tradiční jarní studentské slavnosti - majálesy.

Staví se máje - z lesa se přinese co nejvyšší stromek a vyrobí se z něj staročeská májka, tradiční symbol jara. Špička takového stromu se zdobí věnci, šátky, květinami, pentlemi a fáborky. Májku se celou noc bedlivě hlídá, aby ji přespólní nepodřízli a neukradli. Takovou ostudu by nikdo nepřenesl přes srdce. Kromě těchto obecních májů, které

se stavějí na návsi, vztyčují někdy mládenci menší májky - vyzdobené břízky - před domy svých dívek.

Druhá květnová neděle patří všem maminkám. Svátek matek má kořeny ve starém Řecku v oslavách matky bohů Rudy a k nám přišel kolem roku 1918. Ať je vám 3, 6 nebo 96 let, nezapomeňte na svou maminku. Přineste jí kytičku, povězte jí básničku, vyrobte jí přáníčko. Odměnou vám bude mamincin zářivý úsměv.

NANEBEVSTOUPENÍ (24. 5.)

Slaví se 40 dní po Velikonocím Božím hodou. Čtyřicátého dne po zmrtvýchstání se podle tradice zjevil Kristus učedníkům naposledy a v promluvě k nim jim slíbil dar Ducha svatého, který je ztělesněním Boha. S pomocí Ducha svatého mohli uskutečnit úkol, který jim byl svěřen. Poté jim poželal a ve stříbrném oblaku se vznesl do nebes ...

S t r í b r n ý oblak byl obrazem aury, která z Krista vyzařovala. Byl to okamžik, kdy se zjevil v ideálním obraze člověka. Kristus skrze Ducha svatého začíná působit z nitra ven do celého světa. Obrazem nanebevstoupení nám ukazuje cíl, protože každý v podvědomí toužíme směřovat ke svému nejkrásnějšímu ideálu.

10 dnů po tomto svátku přicházejí Svatodušní svátky.

LETNICE - SVATODUŠNÍ SVÁTKY (SESLÁNÍ DUCHA SVATÉHO) - OTVÍRÁNÍ STUDÁNEK (4. 6.)

„Svátky svatodušní“ jsou svátky plně rozvinutého jara a proto jejich název letnice není tak úplně přesný, protože do skutečného, slunečného léta je v tuto dobu ještě dost daleko. Jsou pokračováním Velikonoc a patří k nejvýznamnějším svátkům v roce (rozálí). Patří mezi pohyblivé svátky a jejich termín je závislý na datu Velikonoc. Interval mezi nimi je 50 dnů.

VYHODNOCENÍ ADVENTNÍHO JARMARKU

10. prosince loňského roku se ve waldorfských třídách Skřítků a Broučků konal 1. adventní mateřinkový jarmark. Účast byla velká, vše - prodej na stáncích, pracovní koutky (zdobení perníčků, tvoření ozdůbek z včelího vosku, tvoření přáníček ze sypaného písku, výroba andělů z ovčí vlny) - proběhlo bez větších problémů. Také nesmím zapomenout na výborné občerstvení. Bylo hlučno a veselo, a myslím, že jsme si to všichni společně s dětmi užili.

Letos budeme, doufám, v započaté tradici adventních jarmarků pokračovat, proto bych chtěla, podobně jako loni, požádat rodiče o příspěvek 200,- (za každé dítě) na materiál a to **do konce května 2006**. Penízky nechejte, prosím u vašich „tet“. Kdo můžete a chcete, vymyslejte, vyrobte, sjeďte, prostě tvořte dle svých možností a fantazie. Vše je vítáno. Také už sjeďte na jarmark (a rozdělujeme si práci na prázdniny) ve školce - viz akce. Všichni jsou srdečně zváni!!! Vydělané peníze se opět neztratí, ale budou, podobně jako letos, použity na nákup potřebných věcí do tříd, na výlety pro mateřinkové děti a na další vzdělání našich „tet“.

Chci touto cestou z celého srdce poděkovat maminkám, které šily, batikovaly, lepily, střihaly, pekly, připravovali, zdobily, prodávaly, uklízely, zkrátka věnovaly spoustu svého volného času a sil ke zdárnému průběhu akce. Také nesmím opomenout naše skvělé tatínky, babičky a chůvičky, kteří hlídali naše dítky a dovolili nám tak pracovat.

Jmenovitě děkuji **ZE SKŘÍTKŮ**: p. **Dvořákové** (za Marii a Josefa, skřítky a prodej na stánku), p. **Gažiové** (míčky z filcu, průsvity, prodej na stánku), **manželovi** (za grafické ztvárnění a tisk pozvánek, tvorbu a aktualizaci www stránek, za distribuci pozvánek), p. **Kalčíkové** (za zvířátka z filcu, panenky, hvězdičky, prodej na stánku), p. **Klee** (za propagaci v tisku, distribuci pozvánek a prodej na stánku), p. **Konířové** (za andělíčky z vlny, batikované ubrusy, prodej na stánku), p. **Konířovi** (za zprostředkování prezentace v médiích), p. **Krajánkové** (za vysívaná přání a celé její rodině za výborné občerstvení), p. **Kubínové** (za objednávku a prodej knih, nákup a zajištění pití a prodej na stánku), p. **Němečkové** (za květináčky a prodej na stánku), p. **Štěpánové** (za sušené ovoce, lampičky a prodej na stánku), p. **Štrachové** (za šité malé panenky), p. **Votavové** (za šité květinových panenek).

Z BROUČKŮ děkuji především p. **Ambrožovi** (za svíčky z včelího vosku + p. **Žižkové** za prodej na stánku), p. **Fiedlerové** (za papírové vitrážky a prodej na stánku), p. **Firmanové** (za perníčky a ubrusy), p. **Galové** (za svíčky, prodej na stánku), p. **Kolářové** (za svíčky z papíru, květináčkové závěsy), p. **Markové** (za ozdoby z vosku), p. **Novákové** (za bylinky a šité zajíce a babičce za prodej na stánku), p. **Volavkové** (za průsvity, panenku, malé skřítky a za zdobení perníčků na stánku), p. **Voříškové** (za pletené medvědy), p. **Zemanové** (za šité panenky z filcu, mazlíky, medvěda, vánoční obrázky - decaupage, průsvity a za pracovní koutek).

Z MYŠEK děkuji p. **Jerhotové** (za perníčky, pomoc při práci na betlému z motané vlny, prac. koutek) a p. **Rolínkové** (za bylinkové pytlíčky a vysívaná obrázky).

(pokračování na další straně)

(dokončení z předchozí strany)

Děkuji i všem ostatním, mnou nechtěně opomenutým a nejmenovaným rodičům, kteří se jakoukoli formou podíleli na této akci. Těž děkuji „tetám“ Janě a Majce, které se svými dětmi prodávaly vlastnoručně vytvořené drobnůstky.

A NYNÍ SLIBOVANÉ VYÚČTOVÁNÍ (VEŠKERÉ FAKTURY A ÚČTENKY JSOU K NAHLÉDNUTÍ)

Bylo vybráno:

- za Skřítky 3600 Kč (kromě Badanovičových)
- za Broučky 3600 Kč (všichni)
- za Myšky 1800 Kč (Rolínkovi, Šmrhovi, Jarošovi, Kabičkoví za obě děti, Kubešovi, Krátci, Blažkovi, Lecca).

Celkem: 9000 Kč

Cena nakoupeného materiálu: 7556 Kč

Tržba: 23 594 Kč

Výdaje za jarmark (jídlo a další materiál na šití): 4346,50 Kč

Z vydělaných peněz už bylo zaplacen:
5950 Kč dárky do všech waldorfských tříd
329 Kč lak na kuličkovou dráhu
560 Kč voda na pití do školky

Zůstatek: 12411,50 Kč (bude použit na zakoupení výtvarných potřeb, zaplacení výletu Skřítků a Broučků do Terčina údolí, atd.)

Zůstatek z peněz na materiál na pokladně: 1444 Kč (bude opět využit na nákup materiálu)

Eva Jírovcová

Ve Starém zákoně se tyto svátky připomínají jako den, kdy Mojžíš obdržel Desatero Božích přikázání na hoře Sinaj, k čemuž došlo padesátý den po osvobození z egyptské poroby.

U křesťanů se odvíjí od zmrtvýchvstání Krista, kdy se na oslavě židovských Letnic sešli jeho žáci - apoštolové a přemýšleli, co budou dělat dál. Když tu se náhle, podle tradice, domem prohnal silný víchř a zaplnil celý dům. Nad hlavami apoštolů se ukázaly ohnivé jazyky a oni v tu chvíli cítili, že na ně vstoupil Duch svatý. Učedníci vyšli do ulic a začali kolemjdoucím vyprávět o Ježíši Kristu. Zároveň uměli náhle mluvit všemi cizími jazyky a lidé, kteří je následovali a dali se pokřtít, se stali prvními křesťany. Proto také den Seslání Ducha svatého považuje církev za výročí svého vzniku.

Liturgickou barvou je **červená** na památku ohnivých jazyků.

Lidové Letnice pokračovaly v tradici předkřesťanských svátků, které se kdysi vázaly k letnímu slunovratu. Na Letnice se připravovalo dobré jídlo a především pečivo (také kosmatice), které původně sloužilo jako obětiny vílám, když bylo vha-zováno do studánek a pramenů.

S Letnicemi se pojilo i mnoho pověr, především zápas proti nečistým silám (v té době čarodějnicím).

K lidovým obyčejům tohoto období patří například jízdy králů a čištění studánek a všeho co souvisí s vodou a deštěm, ale také obcházení polí a hranic obcí. Čištění studánek má původ v pohan-ském uctívání panenských víl, s nimiž bylo spojeno mnoho magických obřadů k zajištění co nejlepší

USPÁVANKA SE STUDÁNKOU

Tohle mi dneska, abys spala, studánka jedna povídala,

když jsem se zeptal, jestli ví, kde vlastně hvězdy za dne spí:

„Jsem důlek čisté svěží vody a postýlka hvězd stříbrná,

napít se plaché laně chodí za horkých nocí z mého dna.

A na cestu jim hvězdy svítí, aby se nemusely bát,

a až je ráno a den bílý, do studánek jdou hvězdy spát.“

A studánka, ta nikdy nelže, protože každá lidská lež

v studánce malé utopí se, i když je velká jako věž.

Jan Skácel

šího počasí pro nadcházející úrodu. Čištění studánek, pramenů a studní mohly provozovat jen čisté a nevinné dívky. Ty vyčistily zanesené studánky a na okraje položily zelené věnečky z brusinek a zimostrázu jako symboly své nevinnosti. Někdy také házely do vody drobečky ze svátečního pečiva – pozůstatek dávných obětín.

Květnové **otvírání studánek** je nádhernou znovu oživenou tradicí, dětmi hluboce prožívanou. Jistě každý známe nebo objevíme spolu s dětmi v lese studánku, která bude po zimě zanesená spadáním listím, větviemi a bahnem a která se rozzářit, zbavíme-li ji tohoto nánosů. Děti necháme prožít radost z pomoci zvířátkům a práce v přírodě, my se pokusíme odstranit nánosy v sobě, abychom nechali zazářit vnitřnímu světlu.

Můžeme přitom vyprávět... Každá studánka má svou studánkovou vílu oděnou do lehoučkových závojiček utkaných z mlhy. Tanečkem po hladině by si umazala své závojičky v zakalené studánce, a tak teskně sedává u břehu a zpívá svou smutnou písničku. Sama nemá sílu studánku po zimě vyčistit, a tak čeká, jestli se nějaký pocestný smiluje a studánku vyčistí. Teprve potom totiž může pramínek na začátku léta odemknout svým stříbrným klíčkem...

A pro všechny také něco praktického ...

Polévka letnice:

- 40 dkg bramborů
- 10 dkg hub
- 1 dkg másla nebo oleje
- 5 dkg krupice
- 1 vejce
- 7 dkg zeleniny předem opražené na trošce tuku
- sůl, pepř, kmín, zelená petržel

Čistě oloupané brambory nakrájíme na kostičky, dáme do vařící vody, osolíme, event. opepříme a přidáme kmín. Pak nakrájíme očištěné houby (kdo je líný nebo nemá možnost si najít čerstvé, použije namočené sušené) a za stáleho míchání přidáme krupici, nahrubo nastrouhanou osmaženou zeleninu, vejce, které jsme předem rozmícháme ve skleničce s troškou studené vody. Polévku dobře povaríme, ozdobíme zelenou petrželkou nebo pažitkou, a kdo je zvyklý, si pro zlepšení chuti dokoření - např. Solčankou (přednost mají zelené bylinky, především popenec).

Dobrou chuť!

Symbolem svatodušního období je bílá holubice. Je to tvor, který se pohybuje mezi nebem a zemí, symbol svobodného ducha. Svatodušní období je též symbolizováno svatbou, dochází ke spojení ženského a mužského principu - k jednotě.

Hodně lásky a radosti přejí

Eva Jírovcová,
Magdaléna Kubínová - Šebelková

Zvonek

Ročník 1 (2006), Číslo 2

Redakce:

Eva Jírovcová, Petra Klee, Radim Jírovec

Grafika, prepress, tisk:

Radim Jírovec

Adresa:

Waldorfské třídy při MŠ Nerudova
Nerudova 53,
370 04 České Budějovice

E-mail:

zvonek@waldorfcz.cz

Kontakt:

Eva Jírovcová (+420 606 286 687)
Petra Klee (+420 774 121 217)

Internet:

http://www.waldorfcz.cz
(zde najdete zpravodaj v barevném provedení, v PDF formátu)

Použité zdroje:

Člověk a výchova
České tradice - internet
Věneček Léto 1 a 2
Foto, obrázky - Radim Jírovec, Jana Erhartová, p. Firman, internet

NEPRODEJNÉ